

Bruksela, dnia 18.6.2019 r.
COM(2019) 285 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Zjednoczeni w realizacji unii energetycznej i działań w dziedzinie klimatu –
Przygotowanie fundamentów w celu zapewnienia udanego przejścia na czystą energię**

{SWD(2019) 212 final} - {SWD(2019) 213 final}

1. WPROWADZENIE – ROLA ZINTEGROWANYCH KRAJOWYCH PLANÓW W DZIEDZINIE ENERGII I KLIMATU

Unia Europejska zamierza wypełnić swoje zobowiązania do redukcji emisji gazów cieplarnianych i zapewnić obywatelom przystępne ceny oraz bezpieczeństwo dostaw zrównoważonej energii. Unia stanowi pierwszą znaczącą gospodarke, która wdrożyła prawnie wiążące ramy w zakresie osiągnięcia, a nawet przekroczenia celów, o których mowa w porozumieniu paryskim. Na podstawie wniosków Komisji przyjęto ambitne ramy legislacyjne do roku 2030, ustanawiając unię energetyczną, której działania w dziedzinie klimatu są zorientowane na przyszłość. Określono ambitne cele w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, energii ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej na 2030 r., których osiągnięcie będzie wymagało ciągłych i wspólnych starań. Stanowi to ważny krok w długoterminowym procesie przejścia na czystą energię w perspektywie roku 2050, przedstawionym w ramach długoterminowej strategii¹. Cele te nie stanowią górnych progów, a raczej te dolne, które przy odpowiedniej motywacji można nawet przekroczyć.

W rozporządzeniu UE w sprawie zarządzania unią energetyczną² utworzono niepowtarzalny system zarządzania w zakresie energii i klimatu zapewniający możliwość wspólnego planowania i wypełnienia owych celów na 2030 r. przez Unię i jej państwa członkowskie, a także sprawiedliwe i opłacalne dla wszystkich przejście na neutralną dla klimatu gospodarkę. W deklaracji z Sybina³ potwierdzono na najwyższym szczeblu zobowiązanie Unii do pełnienia funkcji odpowiedzialnego światowego lidera w zakresie zmiany klimatu, przy jednoczesnej ochronie jej obywateli i ochronie środowiska oraz zachowaniu zasady sprawiedliwości.

	EMISJE GAZÓW CIEPLARNIANYCH	ENERGIA ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH	EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	POŁĄCZENIE MIĘDZYSYSTEMOWE	KLIMAT W PROGRAMACH FINANSOWANYCH PRZEZ UE	CO ₂ z:
2020	-20 %	20 %	20 %	10 %	2014-2020 20 %	
2030	≤ -40 %	≥ 32 %	≥ 32,5 %	15 %	2021-2027 25 %	SAMOCHOODY OSOBOWE -37,5 % Samochody dostawcze - 31% Samochody ciężarowe - 30%

Klauzula przeglądowna w górę do 2030 r.

Rysunek 1. Ramy klimatyczne i energetyczne na 2030 r.

Po raz pierwszy wszystkie państwa członkowskie przygotowały projekty zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu⁴. Ich działania miały na celu

¹ COM(2018) 773 final.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu.

³ Deklaracja z Sybina, nieformalne spotkanie szefów państw lub rządów, Sybin, Rumunia, dnia 9 maja 2019 r.

⁴ Zgodnie z wymogami art. 9 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu.

przewyciężenie schematycznego myślenia – we wszystkich strategiach politycznych i sektorach, departamentach rządowych, u zainteresowanych stron i społeczeństwa, a także na płaszczyźnie międzynarodowej – w ramach dążenia do określenia ścieżki osiągnięcia celów na 2030 r. Nadal istnieją rozbieżności, jednak jest to dopiero pierwszy krok z wielu na drodze do celów na 2030 r. i będziemy z niego wyciągać wnioski. W oparciu o doskonałą atmosferę współpracy panującą przez ostatnie trzy lata Komisja będzie w dalszym ciągu konstruktywnie i intensywnie pracować z państwami członkowskimi, aby ukończyły one, a następnie wdrożyły swoje plany krajowe. Towarzyszące niniejszemu komunikatowi zalecenia dotyczące planów ostatecznych będą wyznaczały kierunek tych prac w ciągłym duchu współpracy. W sprawozdaniu na temat stanu unii energetycznej na 2020 r. Komisja dokładnie oceni plany ostateczne i potwierdzi, czy są one zgodne z celami Unii na 2030 r., czy też konieczne są dalsze wysiłki. Proces zarządzania daje również możliwość aktualizacji planów w 2024 r., aby odzwierciedlić nabyte doświadczenia i wykorzystać nowe możliwości w okresie pozostałym do końca dekady.

Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu odgrywają kluczową rolę w naszym systemie zarządzania, zapewniając połączenie wysiłków i wspólne osiągnięcie naszych celów. Powinny zagwarantować sektorowi działalności gospodarczej i sektorowi finansowemu możliwie najwięcej jasności i przewidywalności celem pobudzenia koniecznych inwestycji prywatnych. Ułatwią także państwom członkowskim planowanie finansowania i inwestycji w kolejnych wieloletnich ramach finansowych na lata 2021–2027.

W niniejszym komunikacie przeanalizowane zostaną projekty krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu i zbadany zostanie ich skumulowany wpływ na osiągnięcie celów unii energetycznej UE oraz celów na 2030 r. Uzupełnia on szczegółowe analizy na szczeblu krajowym⁵ i europejskim⁶ oraz konkretne zalecenia dla każdego państwa członkowskiego⁷. Środki te pomogą państwom członkowskim w sformułowaniu ostatecznych wersji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu do końca 2019 r. Wdrożenie zaleceń będzie obejmowało stały dialog iteracyjny prowadzący do ukończenia krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. Docelowo proces ten ma przyczynić się do modernizacji gospodarki Unii w świetle długofalowego celu neutralności klimatycznej.

⁵ SWD(2019) 211; SWD(2019) 225; SWD(2019) 214; SWD(2019) 275; SWD(2019) 229; SWD(2019) 277; SWD(2019) 230; SWD(2019) 261; SWD(2019) 262; SWD(2019) 263; SWD(2019) 224; SWD(2019) 264; SWD(2019) 223; SWD(2019) 265; SWD(2019) 228; SWD(2019) 266; SWD(2019) 267; SWD(2019) 268; SWD(2019) 227; SWD(2019) 226; SWD(2019) 281; SWD(2019) 272; SWD(2019) 273; SWD(2019) 271; SWD(2019) 274; SWD(2019) 276; SWD(2019) 278; SWD(2019) 279.

⁶ SWD(2019) 212.

⁷ C(2019) 4401; C(2019) 4402; C(2019) 4403; C(2019) 4404; C(2019) 4405; C(2019) 4406; C(2019) 4407; C(2019) 4408; C(2019) 4409; C(2019) 4410; C(2019) 4411; C(2019) 4412; C(2019) 4413; C(2019) 4414; C(2019) 4415; C(2019) 4416; C(2019) 4417; C(2019) 4418; C(2019) 4419; C(2019) 4420; C(2019) 4421; C(2019) 4422; C(2019) 4423; C(2019) 4424; C(2019) 4425; C(2019) 4426; C(2019) 4427; C(2019) 4428.

Komisja będzie pracowała z państwami członkowskimi, aby pomóc im należycie uwzględnić⁸ zalecenia w duchu solidarności między państwami członkowskimi i Unią, ale także pomiędzy samymi państwami członkowskimi.

2. OCENA PROJEKTÓW ZINTEGROWANYCH KRAJOWYCH PLANÓW W DZIEDZINIE ENERGII I KLIMATU

2.1. Ogólnounijna ocena celów na 2030 r. w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, efektywności energetycznej i gazów cieplarnianych oraz elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych

Unijne cele w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej na 2030 r. określono i uzgodniono na szczycie UE bez wspierania ich wiążącymi celami na poziomie krajowym. Zamiast tego opracowano nowe metody pracy i instrumenty umożliwiające wspólne osiągnięcie celów unii energetycznej. Na pierwszym etapie tego procesu w rozporządzeniu w sprawie zarządzania unią energetyczną wymaga się od państw członkowskich, aby uwzględniły w swoich projektach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu wkłady krajowe odpowiednie, by umożliwić wspólne osiągnięcie celów Unii na 2030 r. Na drugim etapie Komisja oceni i będzie promowała stosowny poziom wspólnej „ambicji” w świetle tych celów unijnych.

2.1.1. Energia ze źródeł odnawialnych

Unia powinna utrzymać i wzmocnić swoje światowe przywództwo w zakresie odnawialnych źródeł energii. Nie jest to tylko kwestia bezpieczeństwa dostaw i odpowiedzialnej polityki przeciwdziałania zmianie klimatu. Jest to także imperatyw polityki przemysłowej, aby w pełni wykorzystać potencjał zielonego wzrostu.

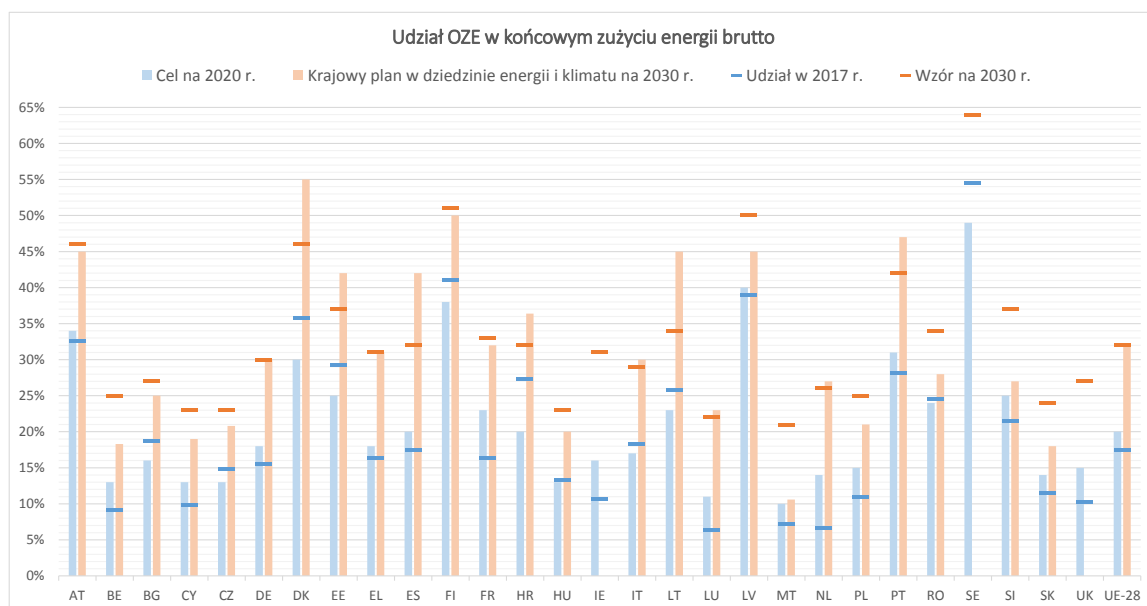
Niemal wszystkie państwa członkowskie zgłosiły swój wkład w unijny cel w zakresie energii ze źródeł odnawialnych. W przybliżeniu jedna trzecia państw członkowskich zgłosiła ambitne wkłady, a **Dania, Estonia, Hiszpania, Litwa i Portugalia** zadeklarowały bardzo wysokie wkłady⁹.

⁸ Zgodnie z art. 34 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną w przypadku niedostatecznego poziomu ambicji Komisja w stosownych przypadkach wydaje zalecenia dla państw członkowskich, aby zapewnić osiągnięcie celów unii energetycznej. Państwa członkowskie, których zalecenia dotyczą, należycie je uwzględniają.

⁹ Zgodnie z art. 31 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną zalecenia Komisji dotyczące poziomu ambicji państw członkowskich w zakresie energii ze źródeł odnawialnych opierają się na wzorze określonym w załączniku II do rozporządzenia, który z kolei opiera się na obiektywnych kryteriach wymienionych w art. 5, przy należytych uwzględnieniu istotnych okoliczności mających wpływ na wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych, wskazanych przez państwo członkowskie. Przyjęta przez Komisję metoda oceny wkładów w zakresie energii ze źródeł odnawialnych została szczegółowo opisana w sekcji II dokumentu SWD(2019) 212.

W przypadku państw UE-28 nadal jednak utrzymuje się istotna rozbieżność. Zgodnie z obecnymi projektami planów w 2030 r. udział energii ze źródeł odnawialnych na szczeblu unijnym zamiast 32 % wyniesie od 30,4 % do 31,9 %¹⁰.

Dlatego też w zaleceniach wezwano szereg państw członkowskich, aby przemyślały swoje poziomy ambicji w celu zapewnienia usunięcia tej zidentyfikowanej unijnej rozbieżności powodowanej „niedostatecznym poziomem ambicji” w momencie złożenia ostatecznych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. Zwiększenie w stosownych przypadkach wkładów krajowych – przy jednoczesnym utrzymaniu przez ambitne państwa członkowskie wkładów na takim poziomie, jak w projektach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu – jest kluczowe, aby umożliwić osiągnięcie w sposób zrównoważony i opłacalny celów unijnych, co utoruje drogę do utworzenia prawdziwie europejskiego rynku energii ze źródeł odnawialnych. Pozwoli to Unii jako całości w pełni wykorzystać jej potencjał w zakresie opłacalnego wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych, przyczynić się do redukcji zanieczyszczenia powietrza i zależności od przywozu paliw kopalnych, a także wykorzystać jej pozycję lidera w procesie transformacji energetycznej.

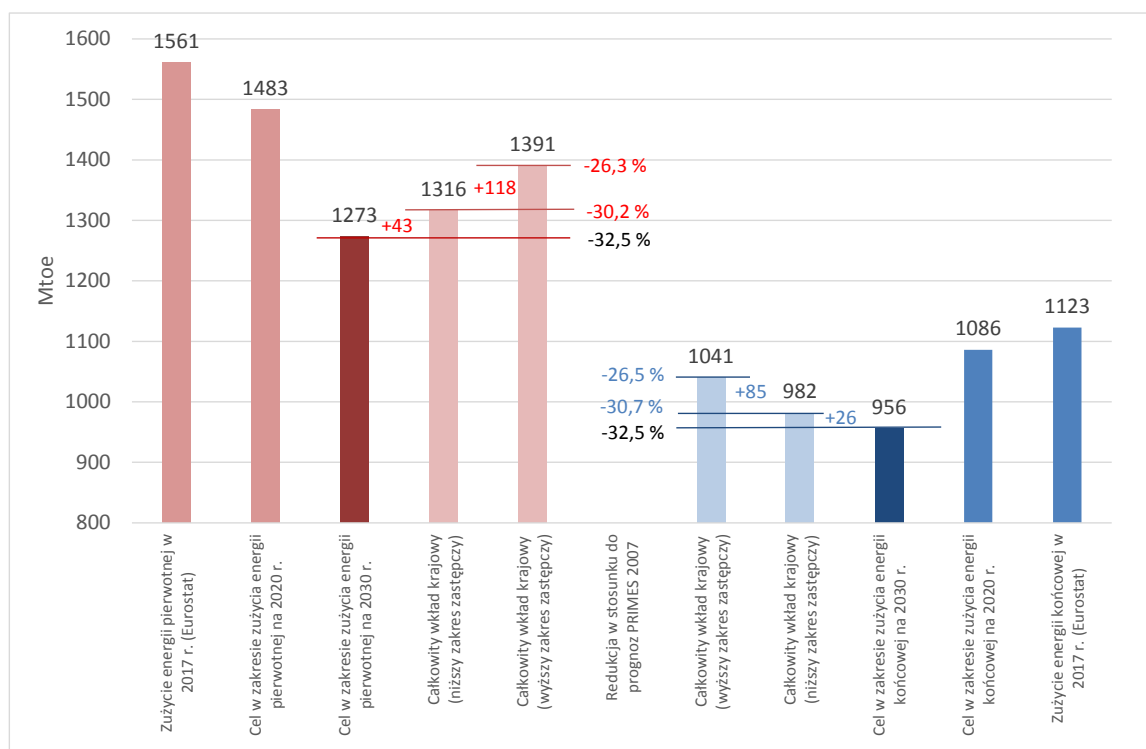
Rysunek 2. Krajowe wkłady w zakresie odnawialnych źródeł energii (źródło: obliczenia Komisji UE oparte na informacjach z projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu)

¹⁰ Oprócz rozbieżności zidentyfikowanej w odniesieniu do UE-28 ogólny poziom do osiągnięcia w 2030 r. pozostaje w dużej mierze zależny od wkładu ambitnych państw członkowskich oraz od końcowego zużycia energii brutto.

2.1.2. Efektywność energetyczna

Strategia na rzecz unii energetycznej opiera się na zasadzie „efektywność energetyczna przede wszystkim”. Cele w zakresie efektywności energetycznej na 2020 r. są jednak zagrożone ze względu na odnotowane w ostatnich latach zwiększone zużycie energii. Jak wynika z wkładów krajowych przedstawionych w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu, jedynie kilka państw członkowskich zaproponowało wystarczający poziom wkładu na 2030 r. Były to w szczególności: **Włochy, Luksemburg i Hiszpania** (zarówno pod względem zużycia energii pierwotnej, jak i zużycia energii końcowej), **Niderlandy** (pod względem zużycia energii pierwotnej) i **Francja** (pod względem zużycia energii końcowej). Niektóre państwa członkowskie nadal nie zgłosiły wkładu krajowego.

W rezultacie zbiorcza ocena **wykazuje istotną rozbieżność w stosunku do unijnych celów w zakresie zużycia energii pierwotnej i zużycia energii końcowej** wynoszącą co najmniej 32,5 % do 2030 r.¹¹ **W przypadku zużycia energii pierwotnej rozbieżność obejmuje przedział od 118 do 43 Mtoe** (przy czym znaczny zakres zależy od przyjęcia bardziej zachowawczych lub bardziej ambitnych założeń w odniesieniu do państw, które nie zgłosiły wkładów krajowych), co odpowiada osiągnięciu od 26,3 do 30,2 %, zaś w przypadku **zużycia energii końcowej rozbieżność wynosi od 85 do 26 Mtoe**, co odpowiada osiągnięciu od 26,5 do 30,7 %.

Rysunek 3. Zbiorcza rozbieżność w zakresie wkładów w efektywność energetyczną w odniesieniu do zużycia energii pierwotnej i końcowej. (źródło: obliczenia Komisji UE oparte na informacjach z projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu)

¹¹ Przyjętą przez Komisję metodę oceny wkładów w zakresie efektywności energetycznej opisano szczegółowo w sekcji III dokumentu SWD(2019) 212.

W świetle tych danych wszystkim państwom członkowskim, których wkłady zostaną na tym etapie ocenione jako niewystarczające, zaleca się ich przegląd i rozważenie zwiększenia poziomu ambicji, tak aby zidentyfikowana rozbieżność powodowana „niedostatecznym poziomem ambicji” została usunięta wraz ze złożeniem ostatecznych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu.

2.1.3. Emisje gazów cieplarnianych

W ramach porozumienia paryskiego Unia zakomunikowała ustalony na poziomie krajowym wkład wynoszący **co najmniej 40 % redukcji krajowych emisji gazów cieplarnianych do 2030 r.** w porównaniu z rokiem 1990. Dzięki przyjęciu całego prawodawstwa dotyczącego unii energetycznej zaproponowanego przez Komisję kierowaną przez przewodniczącego Junckera Unia była pierwszą z największych gospodarek światowych, które przełożyły swój wkład zadeklarowany w porozumieniu paryskim na konkretne prawodawstwo. Skuteczna realizacja wszystkich celów w dziedzinie klimatu, energii i czystej mobilności określonych w prawie Unii mogłaby doprowadzić do redukcji gazów cieplarnianych nawet o około -45 % w 2030 r. w porównaniu z rokiem 1990.

Na podstawie planowanych środków lub zgłoszonego poziomu ambicji w zakresie redukcji gazów cieplarnianych, wskazanych w projektach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, oraz w oparciu o zachowawcze założenia dotyczące państw, które nie zgłosiły żadnych środków ani poziomu ambicji, szacuje się, że – w porównaniu z 1990 r. – całkowita redukcja gazów cieplarnianych w odniesieniu do Unii już jest zgodna z celem redukcji emisji gazów cieplarnianych na 2030 r. wynoszącym -40 %. Stanowi to znaczący postęp w porównaniu z poprzednimi redukcjami prognozowanymi przez państwa członkowskie.

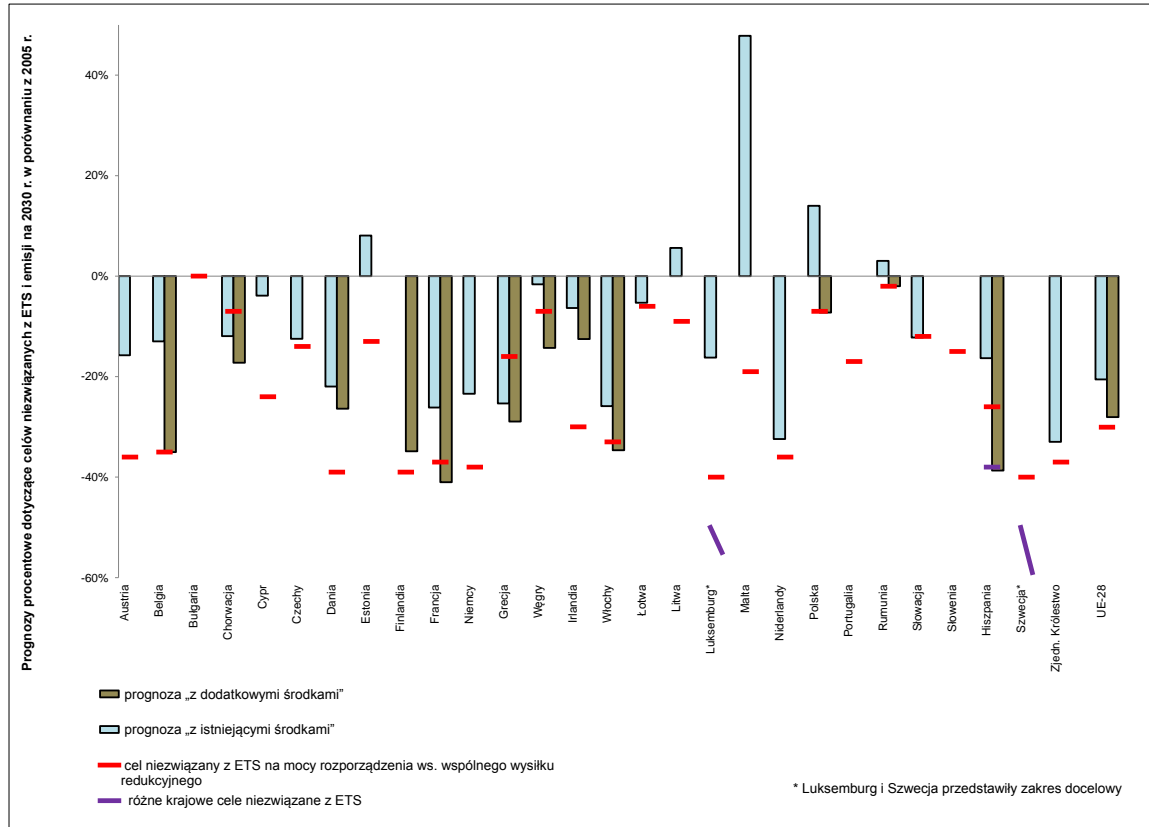
W rozporządzeniu w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego¹² w całej Unii nakazuje się redukcje o -30 % – w porównaniu z 2005 r. – w sektorach nieobjętych unijnym systemem handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS). Cele krajowe państw członkowskich wahają się od 0 do -40 %, a państwa mają znaczącą swobodę w ich osiągnięciu, np. poprzez przekazywanie uprawnień między państwami członkowskimi lub korzystanie z pewnej ilości dodatkowych jednostek pochłaniania emisji w sektorze użytkowania gruntów. Hiszpania, Luksemburg i Szwecja wyznaczyły bardziej ambitne cele krajowe w sektorach nieobjętych EU ETS¹³.

Połączenie krajowych środków obecnie planowanych w tych sektorach, przewidzianych w projektach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, pokazuje, że Unia być może już osiągnęła redukcję emisji o -28 % w sektorach nieobjętych systemem handlu uprawnieniami do emisji (zob. rys. 4, z wyjątkiem sektora

¹² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z Porozumienia paryskiego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 26–42).

¹³ Sektory nieobjęte systemem handlu uprawnieniami do emisji to np. transport, budynki, rolnictwo, odpady.

użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa). Stanowi to znaczący postęp w porównaniu z prognozami uwzględnionymi w unijnym sprawozdaniu z postępu działań na rzecz klimatu z 2018 r.¹⁴, tj. redukcję o -21 % przy obecnych środkach, -23 % przy planowanych środkach. **Aby jednak zlikwidować tę pozostałą unijną rozbieżność w wysokości 2 %, państwa członkowskie będą musiały określić dodatkowe środki w swoich ostatecznych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu.**

Rysunek 4. Cele państw członkowskich w zakresie wspólnego wysiłku redukcyjnego oraz emisje gazów cieplarnianych przy obecnych i planowanych środkach na 2030 r. (źródło: obliczenia Komisji oparte na informacjach z projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu).

Rozważania te opierają się na założeniu, że wszystkie państwa członkowskie będą przestrzegały zasady „zerowego salda” w odniesieniu do sektora użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa, tj. że emisje nie przekroczą pochłaniania. Jeżeli sektor ten generuje emisje netto, należy to zrównoważyć poprzez wykorzystanie limitów z sektorów objętych wspólnym wysiłkiem redukcyjnym.

2.1.4. Elektroenergetyczne połączenia międzysystemowe

Połączenia międzysystemowe między rynkami krajowymi stanowią podstawę procesu ukończenia budowy unijnego wewnętrznego rynku energii elektrycznej, zapewniając bezpieczeństwo dostaw, wykorzystując pełny potencjał odnawialnych źródeł energii oraz ułatwiając łączenie sektorów i ich integrację.

¹⁴ COM(2018) 716 final.

W swoich projektach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu pięć państw członkowskich (**Czechy, Niemcy, Grecja, Hiszpania oraz Portugalia**) w sposób wyraźny odnosi się do poziomu elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych, który planują osiągnąć w 2030 r. Szereg innych państw członkowskich (**Belgia, Bułgaria, Francja, Litwa, Luksemburg, Malta, Niderlandy, Słowacja, Finlandia i Szwecja**) określa prognozowany poziom elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych na 2030 r. Projekty krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu często odzwierciedlają proces nakreślony w rozporządzeniu w sprawie transeuropejskiej sieci energetycznej (TEN-E) w zakresie identyfikowania oraz wspierania na poziomie europejskim realizacji projektów infrastrukturalnych będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, które są konieczne do osiągnięcia określonych w rozporządzeniu w sprawie zarządzania unią energetyczną celów w zakresie połączeń międzysystemowych. 4. wykaz projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania – który zostanie przyjęty w październiku 2019 r. na podstawie obiektywnego procesu włączającego na poziomie europejskim – będzie miał na celu zaradzenie utrzymującym się wąskim gardłem na wewnętrznym rynku energii, np. między Półwyspem Iberyjskim i pozostałą częścią Europy lub w Europie Południowo-Wschodniej.

Państwa członkowskie, które obecnie mają mniej niż 15 % elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych, powinny wskazać swój cel w zakresie elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych na 2030 r. przy ukończeniu swoich krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. Państwa członkowskie, które przekroczyły już ten próg, powinny rozważyć swój poziom elektroenergetycznych połączeń międzysystemowych do 2030 r. w kontekście utrzymania odpowiedniości ich systemu elektroenergetycznego względem oczekiwanego znaczącego rozwoju energii ze źródeł odnawialnych¹⁵. Ostateczne krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu powinny powiązać oczekiwany rozwój sytuacji w dziedzinie infrastruktury z krokami niezbędnymi w celu zapewnienia, by rynek miał dostęp do tych połączeń międzysystemowych na potrzeby transgranicznego handlu energią elektryczną zgodnie z odpowiednim prawodawstwem.

2.2. Główne ustalenia dla każdego z pięciu wymiarów projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu

2.2.1. Obniżenie emisyjności (gazy cieplarniane i energia ze źródeł odnawialnych)

A) Emisje i pochłanianie gazów cieplarnianych

Szereg projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu zyskałoby na podaniu dalszych informacji szczegółowych dotyczących strategii, jakie należy przyjąć, aby osiągnąć cele nieobjęte systemem handlu uprawnieniami do emisji w całym okresie 2021–2030, w tym oszacowań ścieżki redukcji emisji na podstawie

¹⁵ W obu przypadkach należy uwzględnić przyszły dziesięcioletni plan rozwoju sieci i proces wyboru projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

najnowszych danych i planowanego wykorzystania mechanizmów elastyczności, jak miało to już miejsce na przykład w przypadku **Irlandii** i **Łotwy**. Dzięki możliwości przekazywania limitów emisji między państwami członkowskimi¹⁶ szereg państw członkowskich otrzymało szansę na wykorzystanie środków finansowych od innych państw członkowskich w celu modernizacji swojej gospodarki, np. poprzez zainwestowanie w efektywność energetyczną budynków lub zrealizowanie w pełni potencjału opłacalności energii ze źródeł odnawialnych w sektorach nieobjętych systemem handlu uprawnieniami do emisji. Ta zacieśniona współpraca dwustronna między państwami członkowskimi pozwoli Unii osiągnąć jej ambitne cele na 2030 r. w opłacalny sposób.

Sektor transportu odpowiada w przybliżeniu za jedną czwartą emisji gazów cieplarnianych w Unii i stanowi największy sektor pod względem emisji zgodnie z celami państw członkowskich nieobjętymi systemem handlu uprawnieniami do emisji. **Musi zatem stanowić centralny element krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu.** Większość państw członkowskich określiła środki redukcji emisji w sektorze transportu. Niektóre państwa członkowskie już teraz łączą ilościowe cele w zakresie redukcji emisji z planowanymi środkami. Ostateczne krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu dadzą państwom członkowskim możliwość opracowania jeszcze bardziej zintegrowanego podejścia dla sektora transportu. Państwa członkowskie powinny być bardziej konkretne w swoich planach ostatecznych, a szereg z nich nadal musi określić oczekiwane skutki pod względem ilościowym. Wśród planowanych do zrealizowania celów zwykle wymienia się elektromobilność, jednak środki jej osiągnięcia często nie są opisane w bardzo szczegółowy sposób. Planowanie i inwestowanie w odpowiednią infrastrukturę paliw alternatywnych będzie kluczowe dla producentów samochodów osobowych, dostawczych i ciężarowych, aby osiągnąć normy emisji CO₂ na 2025 r. i 2030 r. oraz obniżyć rachunki za paliwo kierowców i przewoźników. Należy zapewnić skuteczną koordynację wdrożenia inteligentnego systemu transportowego. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu powinny też stanowić dla niektórych państw członkowskich okazję do określenia etapów restrukturyzacji opodatkowania, tak aby państwa te mogły wnieść wkład w unijne cele polityczne w sektorze transportowym.

Przykłady dobrych praktyk – strategie polityczne i środki w sektorze transportowym

Przygotowane przez **Austrię** i **Hiszpanię** projekty krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu stanowią dobre przykłady tego, w jaki sposób można połączyć cele ilościowe w zakresie redukcji emisji dla sektora transportowego ze wspierającymi je strategiami politycznymi i środkami służącymi ich osiągnięciu. Przykładowo **Włochy** przedstawiły obszerne informacje szczegółowe dotyczące planowanych środków i wykraczają poza obowiązkowe cele w zakresie energii ze źródeł odnawialnych

¹⁶ Art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z Porozumienia paryskiego oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 525/2013, Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 26–42.

w odniesieniu do transportu. Chociaż szereg państw członkowskich określiło orientacyjne cele w zakresie elektromobilności, **Słowenia** poparła je konkretnymi środkami, w tym określiła ilościowo wymaganą infrastrukturę ładowania.

Europejski sektor budynków odpowiada za 40 % zużycia energii i około 15 % emisji gazów cieplarnianych. Projekty krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu obejmują ten sektor głównie w kontekście jego roli w osiąganiu wkładu w zakresie efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych. Niektóre państwa członkowskie mogłyby intensywniej wykorzystywać potencjał środków w zakresie efektywności, który pozwoliłby na opłacalną redukcję emisji przy jednoczesnym obniżeniu kosztów energii ponoszonych przez gospodarstwa domowe i zwiększeniu zatrudnienia w sektorze budowlanym.

Zgodnie z przepisami Unii przyjętymi w maju 2018 r.¹⁷ państwa członkowskie UE muszą zapewnić, aby w latach 2021–2030 emisje gazów cieplarnianych **pochodzące z użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów lub leśnictwa (LULUCF)** były równoważone co najmniej takim samym pochłanianiem CO₂ z atmosfery. Przy dodatkowym potencjale w zakresie pochłaniania w ujęciu rozliczeniowym odpowiadającym 2 % emisji gazów cieplarnianych, sektor LULUCF będzie musiał w najbliższych dziesięcioleciach zwiększyć swój wkład w osiąganie unijnych celów w dziedzinie klimatu, np. zwiększając sekwestrację CO₂ z atmosfery przy jednoczesnym zwiększeniu produkcji i efektywnego wykorzystania biomasy na potrzeby szerokiego zakresu zastosowań oraz z należytym uwzględnieniem kwestii różnorodności biologicznej i jakości powietrza. **Dania** i **Francja** to przykłady państw członkowskich, które przedstawiają strategię lub szczegółowe informacje na temat strategii politycznych i środków, np. w odniesieniu do wspierania prywatnych zalesień na gruntach rolnych, które mogą w zrównoważony sposób ulepszyć pochłaniacze dwutlenku węgla, jednocześnie promując biogospodarkę, oraz które mogą stanowić dodatkową motywację dla rolników i leśników do poprawy gospodarowania gruntami i zrównoważonego zwiększania produkcji. W pozostałych przypadkach projekty krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu zawierają ograniczoną ilość informacji na ten temat. Ponadto pełna ocena tego, czy emisje przewyższają pochłanianie, będzie możliwa dopiero wtedy, gdy państwa członkowskie prześlą bardziej szczegółowe informacje na temat rozliczeń LULUCF i korzystania z mechanizmów elastyczności. Takie informacje zostały w pewnym stopniu przekazane przez **Republikę Czeską, Danię i Irlandię**.

Kluczowe znaczenie w tym względzie ma ustanowienie przejrzystych i dokładnych poziomów referencyjnych dla lasów celem właściwego uwzględnienia emisji lub pochłaniania CO₂ w gospodarce leśnej. Krajowe plany rozliczania dla leśnictwa są odpowiednim narzędziem do tego celu, a państwa członkowskie powinny dokonać rewizji tych planów do dnia 31 grudnia 2019 r. na podstawie zaleceń technicznych

¹⁷ Rozporządzenie (UE) 2018/841 w sprawie włączenia emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem do ram polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 oraz decyzję nr 529/2013/UE.

przedstawionych wraz z niniejszym komunikatem¹⁸. Umożliwi to ich pełne i konsekwentne wykorzystanie w ostatecznych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu, szczególnie pod kątem planowania elastyczności w sektorach wspólnego wysiłku redukcyjnego.

Znaczenie **innych sektorów, takich jak rolnictwo, odpady i przemysł**, dla emisji z sektorów nieobjętych EU ETS jest różne w poszczególnych państwach członkowskich. Kwestię tę należy odzwierciedlić podczas planowania strategii politycznych i środków, tak jak czyni to na przykład **Irlandia** w przypadku rolnictwa. W odniesieniu do sektora rolnictwa we wniosku Komisji w sprawie wspólnej polityki rolnej (WPR) po 2020 r. przewidziano podniesienie poziomu ambicji związanych z przeciwdziałaniem zmianie klimatu i z ochroną środowiska, oczekując, że co najmniej 40 % całkowitej puli środków finansowych WPR będzie dotyczyć klimatu. Ponadto Komisja zaproponowała „ekoprogramy”, które zapewnią państwom członkowskim możliwość wspierania na szeroką skalę środków łagodzących i działań adaptacyjnych lepiej dostosowanych do konkretnych lokalnych potrzeb. We wniosku Komisji ustalono także, że podczas opracowywania planów strategicznych WPR państwa członkowskie powinny uwzględnić krajowe instrumenty planowania w obszarze ochrony środowiska i klimatu wynikające z odpowiednich unijnych aktów prawnych, m.in. krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu. W tym kontekście istotne będzie, by ostateczne wersje krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu zawierały konkretne informacje na temat planowanych środków mających na celu redukcję emisji w sektorach rolnictwa i leśnictwa, które to środki mogłyby wspierać WPR, np. poprzez wsparcie testowania programów kontroli emisji w gospodarstwach.

W przypadku sektora **produkcji energii elektrycznej**, który odpowiada za około 25 % emisji gazów cieplarnianych, polityki państw członkowskich w zakresie obniżenia emisyjności dotyczą głównie zwiększonego wykorzystywania odnawialnej energii elektrycznej i odejścia od stosowania węgla w ramach wytwarzania energii elektrycznej.

W kierunku odejścia od węgla w Europie?

Kilka państw członkowskich wprowadza lub potwierdza ambitne cele i harmonogramy dotyczące odejścia od węgla na potrzeby wytwarzania energii elektrycznej. **Francja** dąży do osiągnięcia tego celu do 2022 r. **Włochy i Irlandia** – do 2025 r. **Dania, Hiszpania, Niderlandy, Portugalia i Finlandia** – do 2030 r. **Niemcy** również stwierdziły, że ustalą datę końcową produkcji energii elektrycznej na bazie węgla. Państwa członkowskie, które aktywnie przeprowadzają odejście od węgla, wzywa się do udzielenia dalszych informacji na temat sposobu, w jaki zamierzają osiągnąć te cele, oraz określenia, czy planują wykorzystać możliwość anulowania uprawnień w ramach EU ETS. Należy

¹⁸ Równoległe z projektami krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu państwa członkowskie składały krajowe plany rozliczania dla leśnictwa obejmujące ich krajowe poziomy referencyjne dla lasów. W kwietniu 2019 r. grupa ekspertów składająca się m.in. z technicznych specjalistów z państw członkowskich, organizacji pozarządowych i organizacji badawczych dokonała pierwszej oceny krajowych planów rozliczania dla leśnictwa. W wynikających z oceny zaleceniach technicznych (SWD(2019) 213) opisano zasadniczo wysoką jakość przedłożonych planów, a jednocześnie wskazano pewne podejścia poszczególnych państw, które będą wymagały dalszej szczegółowej analizy.

również wprowadzić środki mające wesprzeć pracowników i rodziny, na których będzie miało wpływ omawiane odejście od węgla.

Obniżenie emisyjności **przemysłu**, który odpowiada za około 15 % emisji gazów cieplarnianych, jest uwzględniane w projektach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu znacznie rzadziej niż obniżenie emisyjności sektora energetycznego. W tych sektorach przemysłowych konieczne będzie przyspieszenie w nadchodzącej dekadzie rozwoju technologicznego i innowacji, aby ograniczyć ślad węglowy przemysłu. Rządy będą musiały odegrać rolę w tym procesie, na przykład stosując odpowiednio zasady pomocy państwa. Im wcześniej państwa członkowskie wyrażą jasno swoje zamiary, tym wcześniej przemysł będzie mógł wykorzystywać najlepsze dostępne techniki, możliwości elektryfikacji i nowe możliwości technologiczne, które mogą przyczyniać się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.

Wiele państw członkowskich dążących do osiągnięcia celów w zakresie **przystosowania się do zmiany klimatu** uwzględniło je w projektach planów, a kilka państw określiło nowe cele. Kilka państw członkowskich opisało cele i środki dotyczące przystosowania się do zmiany klimatu w dość szczegółowy sposób. Sporządzone przez **Irlandię, Litwę, Polskę, Słowację i Słowenię** projekty krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu stanowią przykład dobrej praktyki w zakresie sposobu uwzględniania celów i środków dotyczących przystosowania się do zmiany klimatu. Jedynie kilka państw członkowskich udzieliło szczegółowych informacji na temat przystosowania się do negatywnych skutków zmiany klimatu związanych z bezpieczeństwem dostaw energii w Unii.

B) Energia ze źródeł odnawialnych

W 2017 r. Unia osiągnęła udział energii ze źródeł odnawialnych wynoszący 17,5 %, ale od 2014 r. tempo tego wzrostu zwalnia. Podwojenie wysiłków ma istotne znaczenie dla osiągnięcia celu na 2030 r. W krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu należy uzasadnić w pełni wkłady państw członkowskich w osiągnięciu wspólnego celu na 2030 r. i określić ich wsparcie za pośrednictwem wiarygodnych strategii politycznych i środków.

Ogrzewanie i chłodzenie odpowiada obecnie za 50 % rocznego zużycia energii Unii. Udział odnawialnych źródeł energii w tych sektorach osiągnął 19,5 % w 2017 r., a w ostatnich dziesięciu latach wzrósł o jedynie 6 punktów procentowych. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu powinny odzwierciedlać roczny wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w sektorze grzewczym i chłodniczym przewidziany w dyrektywie (UE) 2018/2001 oraz rolę ciepła i chłodu odpadowego, aby sektor przyczyniał się w sposób opłacalny do osiągnięcia łącznego udziału odnawialnych źródeł energii.

To samo dotyczy sektora transportu, w przypadku którego państwa członkowskie muszą wymagać od dostawców paliw, aby do 2030 r. co najmniej 14 % dostarczanej przez nich energii zużywanej w transporcie drogowym i kolejowym pochodziło ze źródeł odnawialnych. Dzięki temu przemysł będzie miał pewność co do przyszłego popytu na rynku.

Plany ostateczne powinny zawierać wiarygodne informacje na temat strategii

Określanie potencjału w zakresie energii ze źródeł odnawialnych – przykłady odpowiedniej metodyki

Jeżeli chodzi o sekcję dotyczącą celów krajowych, projekty krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu przygotowane przez **Czechy, Irlandię i Włochy** zawierają dobre przykłady kompletności celów i trajektorii, które należy uwzględnić w planach ostatecznych. **Czechy i Irlandia** uwzględniają wkłady każdego sektora i odpowiednie technologie w ujęciu rocznym oraz w wartościach bezwzględnych. **Irlandia** jest jednym z nielicznych państw członkowskich, które uwzględniają również trajektorie popytu na bioenergię i podaży biomasy w podziale na rodzaj surowca i przedstawia energię ciepłą opartą na źródłach odnawialnych w podziale na wkłady technologii pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych w rozbiciu na sektor przemysłu, sektor mieszkaniowy i sektor usług. **Czechy** przedstawiają analizę wrażliwości dotyczącą możliwych wahań łącznego udziału energii odnawialnej spowodowanych wzrostem gospodarczym i zapotrzebowaniem na energię. **Włochy** uwzględniają podział dotyczący celu w zakresie transportu, biorąc pod uwagę odpowiednie mnożniki dla każdej technologii.

politycznych i środków, które przyczyniają się do terminowego osiągnięcia proponowanych celów i wkładów w odniesieniu do energii ze źródeł odnawialnych.

W ramach polityki i środków należy wykazywać, że proponowane cele i wkłady są możliwe do osiągnięcia, zwłaszcza w świetle pierwszego punktu odniesienia określonego na 2022 r. Państwa członkowskie powinny przedstawić szczegółowe informacje na temat systemów wsparcia, m.in. szczegółowe harmonogramy aukcji dotyczących energii ze źródeł odnawialnych i ich zmiany w okresie 2021–2030. Systemy wsparcia powinny zwiększać zaufanie inwestorów i prowadzić do zmniejszenia kosztu rozwoju odnawialnych źródeł energii w perspektywie długoterminowej. Aby udzielić wskazówek uczestnikom rynku i przyciągnąć nowe inwestycje w produkcję energii ze źródeł odnawialnych, państwa członkowskie powinny ściślej określać w głównych strategiach politycznych i środkach następujące elementy: (i) oczekiwane wyniki, (ii) orientacyjny harmonogram, (iii) źródło i wysokość niezbędnego budżetu.

Informacje na temat środków mających na celu promowanie prosumpcji oraz społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej, a także przepisów ułatwiających upowszechnienie się umów o zakup energii i planowanych aukcji mają istotne znaczenie dla zwiększenia poparcia obywateli dla transformacji energetycznej, przyciągnięcia inwestycji prywatnych i ułatwienia opłacalnej realizacji celów. Ponadto uproszczenie procedur administracyjnych, m.in. ułatwienie wprowadzania punktów kontaktowych lub stosowanie szybkich procedur rozbudowy źródła energii, będą mieć istotne znaczenie dla wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w następnym dziesięcioleciu.

Do 2021 r. zostanie wprowadzony nowy mechanizm finansowania energii ze źródeł odnawialnych¹⁹, aby wesprzeć wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych w całej Unii.

2.2.2. Efektywność energetyczna

Plany ostateczne muszą być bardziej wiarygodne i zawierać dokładniejszy opis trajektorii zużycia energii. Lepsze zdefiniowanie ogólnych krajowych ram polityki, w których określa się wkłady krajowe, ma istotne znaczenie dla zapewnienia wiarygodności proponowanego poziomu ambicji, identyfikacji rozbieżności i najlepszych praktyk. Konieczne jest bardziej szczegółowe wyjaśnienie skali, harmonogramu i oczekiwanych oszczędności energii związanych z planowanymi strategiami politycznymi i środkami.

Ma to zastosowanie w szczególności do wykonywania obowiązku związanego z oszczędnością energii oraz wdrażania długoterminowej strategii renowacji. Wszystkie państwa członkowskie powinny uwzględnić w ostatecznych wersjach swoich krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu informacje wymagane zgodnie z załącznikiem III do rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną (systemy zobowiązujące do efektywności energetycznej i alternatywne środki w dziedzinie polityki zgodnie z art. 7 dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej), ponieważ przyczyni się to do ujednoczenia ram polityki i integracji wszystkich elementów tych ram. Uwzględnienie długoterminowej strategii renowacji budynków przyczyni się do przedstawienia pełnego obrazu planowanych działań mających na celu renowację krajowego zasobu budynków w celu opłacalnego przekształcenia istniejących budynków w budynki o niemal zerowym zużyciu energii.

Ponadto określanie potrzeb inwestycyjnych i źródeł finansowania jest konieczne, aby mobilizować inwestycje prywatne w oszczędność energii oraz rozwój rynku usług w zakresie efektywności energetycznej. Plany ostateczne powinny zawierać dokładniejsze omówienie roli budynków podmiotów publicznych i opracowanie możliwości zwalczania ubóstwa energetycznego dzięki polityce efektywności energetycznej.

2.2.3. Bezpieczeństwo energetyczne

Bezpieczeństwo energetyczne stanowi ważny wymiar unii energetycznej, a zatem także krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. Unia nadal importuje ponad połowę całej energii pierwotnej, jaką zużywa, co ma znaczne konsekwencje, jeżeli chodzi o koszty przywozu oraz niepewność dostaw i wahania cen.

Dywersyfikacja dostaw oraz źródeł i tras przywozu stanowi najważniejszy aspekt bezpieczeństwa energetycznego. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu powinny stanowić zachętę do efektywnych inwestycji w infrastrukturę wspierającą krajowe cele

¹⁹ Zgodnie z art. 33 rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną mechanizm będzie miał dwojaki cel polegający na wyeliminowaniu potencjalnych rozbieżności z orientacyjną trajektorią Unii w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych oraz przyczynieniu się do stworzenia wspomagających ram zgodnie z wersją przekształconą dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii.

w zakresie bezpieczeństwa energetycznego, a jednocześnie uwzględniać synergie między poszczególnymi wymiarami planów. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu powinny wspierać ukończenie realizacji projektów w zakresie infrastruktury gazowej, które są niezbędne, aby zapewnić wszystkim regionom, w szczególności **Chorwacji i Grecji**, dostęp do terminali LNG, oraz aby zapewnić wszystkim państwom członkowskim, w szczególności **Finlandii, Irlandii, Rumunii i Bułgarii**, dostęp do różnych dróg dostaw. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu powinny również propagować rozwój źródeł krajowych, w szczególności odnawialnych źródeł energii, a także głównych komponentów i surowców niezbędnych, aby obniżyć emisyjność energochłonnych sektorów przemysłu. Bardziej konkretne założenia i cele, w odniesieniu do których określono konkretne harmonogramy, stanowiłyby lepsze źródło informacji na potrzeby politycznej dyskusji na temat ostatecznej wersji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu.

Stale rosnąca produkcja energii z odnawialnych źródeł energii o nieprzewidywalnej charakterystyce produkcji będzie stawiać przed systemem energetycznym coraz większe wyzwania. Chociaż to przede wszystkim rynek powinien zapewniać stałą równowagę między popytem a produkcją (m.in. przez zwiększone łączenie sektorów), państwa członkowskie powinny w skoordynowany sposób zwalczać ryzyko rezydualne. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu powinny odzwierciedlać te wysiłki. Aby w odpowiedni sposób podjąć wyzwanie związane z bezpieczeństwem energetycznym, należy ocenić adekwatność, biorąc pod uwagę nie tylko popyt i produkcję na terytorium państw członkowskich, ale również na terytorium połączonych państw członkowskich, oraz długoterminowe cele dotyczące klimatu.

Rola instrumentów elastyczności, takich jak odpowiedź odbioru i magazynowanie, ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego. Państwa członkowskie stosujące lub planujące stosować mechanizmy zdolności wytwórczych w odniesieniu do wytwarzania energii elektrycznej będą musiały wziąć pod uwagę nowe przepisy wynikające z nowego rozporządzenia w sprawie energii elektrycznej i opisać w ostatecznych planach krajowych w dziedzinie energii i klimatu planowany sposób uwzględnienia tych nowych przepisów.

W przypadku państw członkowskich, w których do koszyka energetycznego została włączona energia jądrowa, w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu można by wprowadzić politykę służącą zachowaniu odpowiednich zdolności we wszystkich ogniwach łańcucha dostaw energii jądrowej oraz w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw paliw.

Aby **zapewnić odporność systemu energetycznego**, państwa członkowskie powinny zagwarantować odpowiednie powiązanie ostatecznych planów krajowych w dziedzinie energii i klimatu z planami na wypadek sytuacji nadzwyczajnej dotyczącymi ropy naftowej, gazu i energii elektrycznej. Wysokie poziomy cyfryzacji zwiększają ryzyko cyberataków, które mogłyby zagrozić bezpieczeństwu dostaw lub ochronie danych konsumentów. Cyberbezpieczeństwo stanowi nowy, dopiero powstający element związany z bezpieczeństwem energetycznym, który należy uwzględnić zarówno w planach ostatecznych, jak i w planach wymaganych zgodnie z rozporządzeniem w sprawie bezpieczeństwa dostaw gazu i rozporządzeniem w sprawie gotowości na

wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej. Zachęca się państwa członkowskie do określenia w ostatecznych wersjach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu innych rodzajów ryzyka, m.in. związanych z dostawą surowców, skutkami zmiany klimatu lub przypadkowymi, spowodowanymi przez człowieka, naturalnymi bądź terrorystycznymi zagrożeniami dla krytycznej infrastruktury energetycznej.

2.2.4. Wewnętrzny rynek energii

W pełni zintegrowany i dobrze funkcjonujący wewnętrzny rynek energii jest niezbędny, aby zapewnić przystępne ceny energii, zabezpieczyć dostawy energii i umożliwić opłacalną integrację większego wykorzystania źródeł odnawialnych. W krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu należy wyjaśnić, że wprowadzono właściwe ramy regulacyjne pozwalające czerpać korzyści z bardziej zintegrowanych rynków energii.

Wraz z przekształceniem unijnych systemów energetycznych pojawiają się wspólne wyzwania związane z elastycznością, decentralizacją, regulacją zachęt w zakresie inwestycji w infrastrukturę, a także konkurencją. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu muszą stanowić źródło bardziej szczegółowych informacji na temat obecnego stanu krajowych rynków energii elektrycznej i gazu oraz sposobu stawienia czoła wyzwaniom. Należy zawrzeć w nich konkretne i wymierne cele krajowe w zakresie przyszłego rozwoju rynku, których osiągnięcie będą wspierać odpowiednie strategie polityczne i środki.

Cele związane z wewnętrznym rynkiem energii – dobre praktyki: Stworzenie wspólnego regionalnego rynku gazu między **państwami bałtyckimi a Finlandią** stanowi przykład integracji rynkowej określonej w odpowiednich projektach planów, w przypadku której element infrastruktury – budowa gazociągu Balticconnector – uzupełniają ujednoczone zasady rynkowe. Państwa, które wdrożyły unijne przepisy dotyczące rynku gazu w maksymalnym zakresie, mają również rynki charakteryzujące się największą płynnością i korzystają w największym stopniu z wewnętrznego rynku energii. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu powinny zapewnić przydatne podsumowanie postępów w dążeniu do wdrożenia odpowiednich zasad dotyczących rynku gazu.

Cele, programy i harmonogramy dotyczące **reform rynku energetycznego**, które państwa członkowskie określają w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu, muszą być zgodne z przepisami przyjętymi w pakiecie „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” oraz z istniejącymi kodeksami sieci i wytycznymi. Konieczne jest zapewnienie niezawodnego dostępu do odpowiedniej przepustowości połączeń wzajemnych na potrzeby transgranicznego handlu energią elektryczną i gazem ze względu na istotne znaczenie tego dostępu dla europejskiego bezpieczeństwa dostaw, wystarczalności mocy wytwórczych i funkcjonowania rynku. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu oraz „plany wdrażania” wymagane na podstawie

rozporządzenia w sprawie energii elektrycznej²⁰ muszą być w pełni spójne. W krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu należy również uwzględnić sprawozdania monitorujące krajowych organów regulacyjnych i Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER).

Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu powinny wspierać reformy rynków hurtowych. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu stanowią dla państw członkowskich możliwość uwzględnienia bardziej przyszłościowych koncepcji dotyczących integracji systemu energetycznego i łączenia sektorów, m.in. dalszej integracji sektorów energii, gazu i ciepła, ponieważ sektory te zaczynają zajmować główne miejsce w niskoemisyjnym systemie energetycznym.

Dotacje w energetyce. Niezwykle ważne jest, by zasoby publiczne były wydawane w sposób spójny i opłacalny, a jednocześnie nie powodowały zakłóceń na rynku energii i nie hamowały inwestycji w przejście na czystą energię i w innowacje. Odpowiednie uwzględnienie jawnych i ukrytych dotacji w energetyce oraz przyszłych planów wycofania tych dotacji, które nie przyczyniają się do osiągnięcia celów długoterminowych, ma istotne znaczenie. Chociaż w większości projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu poruszono częściowo kwestię dotacji w energetyce, w ostatecznych wersjach planów należy systematycznie opisywać i określać ilościowo wszystkie rodzaje takich subsydiów – od dotacji, systemów wsparcia, korzyści podatkowych po subsydia wynikające z zobowiązań ustawowych, na podstawie istniejących, stosowanych na skalę międzynarodową definicji. Dobrym przykładem w tym względzie jest projekt krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu przedłożony przez **Włochy**. Ważne jest, by wszystkie państwa członkowskie określiły w ostatecznych wersjach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu przyszłe wysiłki i terminy odejścia od dotacji do paliw kopalnych, przy uwzględnieniu możliwego wpływu tych działań na grupy konsumentów podatne na zagrożenia.

Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu powinny wspierać wprowadzenie przyszłościowych polityk mających na celu rozwój konkurencyjnych rynków detalicznych w Europie, co umożliwi konsumentom czerpanie korzyści z inteligentnej infrastruktury. Jeżeli chodzi o elastyczność systemu i udział konsumentów, w znacznej liczbie projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu odniesiono się do wprowadzenia inteligentnych liczników, wskazując konkretne i wymierne cele. Do końca 2017 r. około 37 % unijnych gospodarstw domowych było wyposażonych w inteligentny licznik energii elektrycznej, a 7 państw członkowskich zakończyło krajowe wprowadzanie takich liczników. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu muszą odzwierciedlać aktualizacje istniejących ram wprowadzone w pakiecie „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” w celu zapewnienia, aby odbiorcy końcowi mieli dostęp do inteligentnego licznika. W krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu należy

²⁰ Zgodnie z wymogiem zawartym w rozporządzeniu w sprawie energii elektrycznej dotyczącym tych państw członkowskich, które planują rozpocząć lub kontynuować stosowanie mechanizmów zdolności wytwórczych i które muszą w związku z tym usprawnić swoje rynki.

opisać planowane środki umożliwiające obywatelom i przedsiębiorstwom (w szczególności MŚP) sprawowanie większej kontroli nad zużyciem energii elektrycznej i kosztami, m.in. umowy z dynamicznym ustalaniem cen.

W krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu, w których można również wprowadzić bardziej zorganizowane podejście do zwalczania problemów ubóstwa energetycznego (zob. również sekcja 2.3.5), należy również zapewnić i promować wzmocnienie pozycji konsumentów oraz ich uświadamianie i ochronę.

2.2.5. Badania naukowe, innowacyjność i konkurencyjność

Badania naukowe i innowacje odgrywają istotną rolę w osiągnięciu przez Unię ambitnych celów w zakresie energii i klimatu oraz zapewnieniu bezpieczeństwa, niezawodności i odporności dostaw energii. Jednocześnie UE musi zapewnić **konkurencyjne środowisko dla przemysłu**. Oba procesy powinny zachodzić równolegle. W ramach strategii na rzecz unii energetycznej w europejskim strategicznym planie w dziedzinie technologii energetycznych (plan EPSTE) i w komunikacie „Przyspieszenie innowacji w dziedzinie czystej energii”²¹ określono strategiczne priorytety w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz działania na poziomie UE, które są niezbędne, aby przyspieszyć przekształcenie tego systemu energetycznego w opłacalny sposób. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu mają na celu dokładne określenie celów, do których osiągnięcia dąży się na poziomie państwa, skutecznie przekładając tym samym plan EPSTE na krajowe cele i środki.

Państwa członkowskie muszą podejmować dodatkowe wysiłki, aby włączyć badania naukowe, innowacje i konkurencyjność do swoich krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. W krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu należy określić polityki dotyczące szczególnie priorytetów w zakresie energii i klimatu, m.in. programów badań naukowych i innowacji oraz powiązanych z nimi celów dotyczących finansowania i wykorzystywania unijnego finansowania i instrumentów finansowych. W krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu należy przedstawić sposób, w jaki planowane krajowe inwestycje publiczne mogą wspierać upowszechnienie na rynku dostępnych technologii i wprowadzenie na szeroką skalę nowych przełomowych technologii oraz włączenie ich do systemu energetycznego. Konieczne jest również zapewnienie odpowiedniej infrastruktury, która mogłaby wspierać przejście na neutralność klimatyczną w sektorach energochłonnych, w sektorze motoryzacyjnym i w sektorze budynków. Należy również rozwijać wkład krajowych ekosystemów innowacji/przemysłu w tworzenie europejskich strategicznych zrównoważonych łańcuchów wartości (np. baterie, wodór, nowo powstające bioprodukty, czyste, oparte na sieci i autonomiczne kierowanie pojazdami, pompy ciepła, zintegrowane systemy zarządzania energią).

Opierając się na sukcesie programu „Horyzont 2020”, „Horyzont Europa” (2021–2027) przyczyni się do ulepszenia i usprawnienia finansowania ze środków unijnych badań naukowych i innowacji, aby zwiększyć ich znaczenie i wpływ na większe wykorzystanie

²¹ COM(2016) 763 final.

odnawialnych źródeł energii, na efektywność energetyczną i obniżenie emisyjności. Fundusz innowacyjny²² będzie wspierał inwestycje we wszystkich państwach członkowskich, które wprowadzają na rynek czyste innowacyjne technologie.

Wysiłki w zakresie badań naukowych i innowacji dotyczące przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu do 2050 r.

W komunikacie Komisji „Czysta planeta dla wszystkich” stanowiącym europejską długoterminową wizję strategiczną neutralnej dla klimatu gospodarki²³ podkreślono potrzebę zakrojonego na szeroką skalę skoordynowanego wysiłku w zakresie badań naukowych i innowacji. Europejskie badania naukowe powinny koncentrować się na transformacyjnych, neutralnych pod względem emisji rozwiązaniach w takich obszarach, jak energia i transport, ogniwa wodorowe i paliwowe, magazynowanie energii, neutralna pod względem emisji transformacja sektorów energochłonnych, gospodarka o obiegu zamkniętym, biogospodarka, inteligentne miasta oraz zrównoważona intensyfikacja rolnictwa, akwakultury i leśnictwa.

2.3. Wiarygodność, spójność projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu oraz uwzględnienie interakcji politycznych

2.3.1. Czy ramy analityczne są odpowiednie?

Trwałość, wiarygodność i rzetelność ostatecznych wersji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu będzie decydująca dla określenia zakresu, w jakim plany te będą mogły wspierać osiągnięcie celów unii energetycznej. Jakość i wiarygodność ram analitycznych zależy w znacznym stopniu od podejścia modelowego, źródeł wykorzystanych danych i przejrzystości analizy, a także od kompleksowej oceny proponowanych strategii politycznych i środków. Wszystkie te aspekty są niezbędne, aby wykazać, w jakim zakresie państwa członkowskie uważnie porównały wszystkie główne czynniki podczas ustalania swoich celów i strategii politycznych. Najważniejszymi aspektami są szczegółowe prognozy wynikające z rzetelnego podejścia modelowego oraz analiza wpływu planowanych strategii politycznych i środków.

Porównywalność krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu wymaga w miarę możliwości **wspólnego podejścia w zakresie stosowanych wskaźników** oraz dostosowania danych liczbowych za rok bazowy do zgłoszonych punktów danych. Podczas gdy większość projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu dokumentuje kluczowe założenia i źródła danych, można jeszcze wprowadzić ulepszenia, jeśli chodzi o **kompletność informacji**. Komisja zaoferowała pomoc i wspólne szablony w celu zapewnienia spójności i kompletności. Państwa członkowskie powinny w jak

²² Fundusz innowacyjny jest programem inwestycyjnym Unii Europejskiej o wartości około 10 mld EUR, finansowanym ze sprzedaży uprawnień w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS).

²³ Czysta planeta dla wszystkich – Europejska długoterminowa wizja strategiczna dobrze prosperującej, nowoczesnej, konkurencyjnej i neutralnej dla klimatu gospodarki, COM(2018) 773 final.

największym stopniu korzystać z oficjalnych danych statystycznych Eurostatu. Takie planowanie wprowadza możliwość dalszego wzmocnienia koordynacji między organami odpowiedzialnymi za dane statystyczne dotyczące energii i klimatu.

2.3.2. W jaki sposób uwzględniono interakcje między wymiarami unii energetycznej?

Aby umożliwić przejście na czystą energię, państwa członkowskie powinny ocenić interakcje między różnymi wymiarami i odpowiednio się nimi zająć. **Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu powinny umożliwiać przeprowadzenie uporządkowanej oceny skutków polityki krajowej i interakcji między środkami europejskimi i krajowymi w zakresie energii i klimatu.** W ocenie skutków można by przedstawić bardziej systematyczną ocenę interakcji między strategiami politycznymi, np. między polityką na rzecz efektywności energetycznej a polityką na rzecz infrastruktury energetycznej lub skutkami polityki w odniesieniu do zrównoważonego użytkowania bioenergii do różnych celów. Należy jednak dokładniej zbadać konsekwencje polityczne ocenianych interakcji i synergii między różnymi politykami i celami w zakresie energii i klimatu, w szczególności między bezpieczeństwem dostaw, celami wewnętrznego rynku energii oraz polityką na rzecz odnawialnych źródeł energii i polityką na rzecz efektywności energetycznej.

Przykładowo technologie cyfrowe w sposób zasadniczy zmieniają rynek energii. Jeżeli nie zostaną one jednak właściwie wdrożone, pozytywne skutki digitalizacji dla ograniczenia zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych mogą zostać zniwelowane przez drastyczny wzrost zużycia energii elektrycznej przez ośrodki przetwarzania danych i sieci telekomunikacyjne.

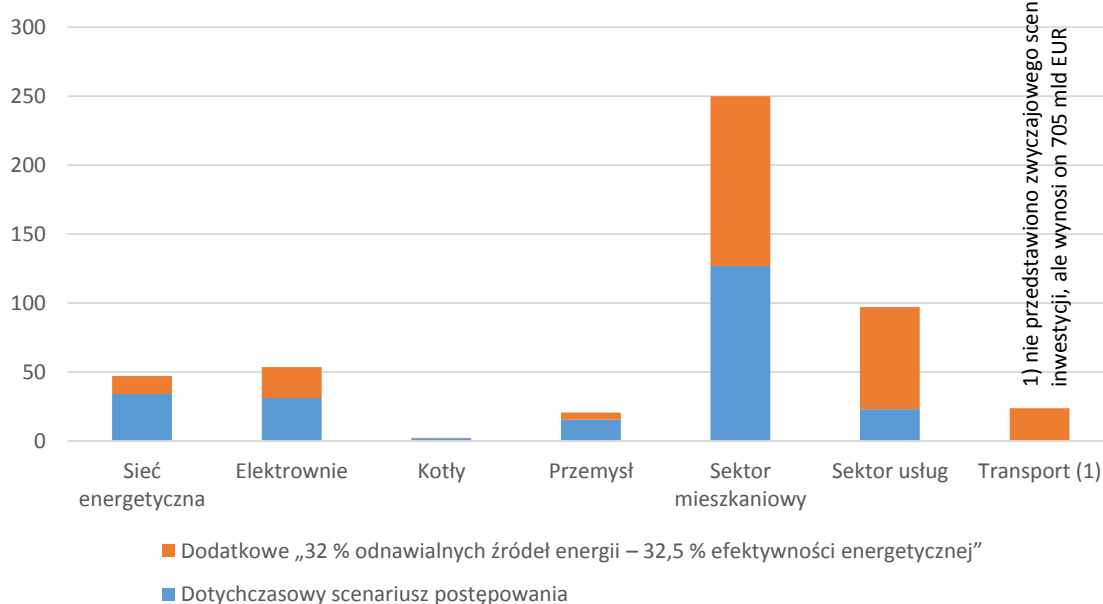
Zasada „efektywność energetyczna przede wszystkim” stanowi jasny przykład polityki przekrojowej. Oznacza to, że przed wprowadzeniem nowej polityki energetycznej lub podjęciem decyzji w sprawie inwestycji władze powinny sprawdzić, czy te same cele można osiągnąć w sposób bardziej efektywny pod względem kosztów dzięki wykorzystaniu efektywności energetycznej. Niektóre krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu zawierają konkretne przykłady, w szczególności dotyczące tego, w jaki sposób zasada ta została uwzględniona w celu zapewnienia spójności między przewidywanymi zmianami zapotrzebowania na energię przy opracowywaniu środków bezpieczeństwa energetycznego. W ostatecznych wersjach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu w dalszym ciągu należy pracować nad zastosowaniem tej zasady.

2.3.3. W jaki sposób projekty krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu mogą uruchomić wymagane inwestycje?

Przejście na neutralność klimatyczną oznacza dla naszych gospodarek gruntowną zmianę. **Określenie potrzeb inwestycyjnych i zapewnienie niezbędnego finansowania** ma zasadnicze znaczenie dla realizacji dodatkowych inwestycji rocznych w wysokości

około 260 mld EUR²⁴ niezbędnych do osiągnięcia celów UE w dziedzinie klimatu i energii do 2030 r. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu mogą stanowić ważne narzędzie planowania krajowych inwestycji w obszarach energii i klimatu. Fundusze publiczne będą również konieczne, aby podnieść umiejętności cyfrowe i umiejętności w zakresie zrównoważonego rozwoju, wspierać zakłady recyklingu oraz renowację budynków publicznych, a także utrzymać i przeprowadzić renowację infrastruktury. Koordynacja nowych inwestycji między organami publicznymi, sektorami prywatnymi i obywatelami pozwoli na włączenie finansowania do głównego nurtu polityki, uniknięcie aktywów osieroconych i zajęcie się nowymi potrzebami przedsiębiorstw i obywateli.

Średnia roczna wartość inwestycji UE-28, 2021–2030, mld EUR

Rysunek 5. Średnie roczne zapotrzebowanie na inwestycje w latach 2021–2030 (źródło: modelowanie Komisji)

Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych²⁵, instrument „Łącząc Europę”²⁶ europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne oraz inne istniejące inicjatywy skutecznie wspierają inwestycje w energię ze źródeł odnawialnych i efektywność energetyczną. Na tej podstawie Komisja we wnioskach dotyczących kolejnych wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 przewiduje, że co najmniej 25 % funduszy Unii powinno przyczyniać się do wspierania działań łagodzących zmiany

²⁴ Wykres zaczerpnięty ze scenariusza EUCO32-32,5 (zgodnie z kluczowymi założeniami technologicznymi rodziny scenariuszy EUCO, zob. <https://ec.europa.eu/energy/en/data-analysis/energy-modelling/euco-scenarios>).

²⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/1017 z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych, Europejskiego Centrum Doradztwa Inwestycyjnego i Europejskiego Portalu Projektów Inwestycyjnych oraz zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1291/2013 i (UE) nr 1316/2013 – Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych, Dz.U. L 169 z 1.7.2015, s. 1–38.

²⁶ Rozporządzenie (UE) nr 1316/2013.

klimatu i działań na rzecz przystosowania się do zmiany klimatu. Oczekuje się, że aby pozyskać kapitał prywatny na zrównoważone inwestycje, 30 % całkowitej puli środków finansowych programu InvestEU²⁷ zostanie przeznaczony jako wsparcie na rzecz realizacji celów klimatycznych. W ramach jego segmentu na rzecz zrównoważonej infrastruktury wkład w realizację celów Unii w zakresie klimatu i środowiska powinien być jeszcze większy (55 %). W ramach instrumentu „Łącząc Europę” przydzielono specjalną część środków finansowych na wsparcie transgranicznych projektów dotyczących energii ze źródeł odnawialnych. Wszystkie państwa członkowskie zachęca się również do wykorzystywania dochodów z aukcji w ramach EU ETS na finansowanie inwestycji w redukcję i pochłanianie emisji, energię ze źródeł odnawialnych, efektywność energetyczną, badania naukowe i innowacje w dziedzinie czystej energii i technologie przemysłowe.

Wskazanie i określenie ilościowe oczekiwanych potrzeb inwestycyjnych oraz potencjalnych źródeł finansowania stanowi istotną część procesu realizacji celów unii energetycznej. Jedenaście państw członkowskich oszacowało albo **ogólne potrzeby inwestycyjne** niezbędne, aby osiągnąć wyznaczone cele (**Francja, Włochy i Hiszpania**), albo **część** swoich potrzeb inwestycyjnych (**Grecja, Finlandia, Węgry, Irlandia, Włochy, Łotwa, Polska i Rumunia**), podając jednocześnie różne poziomy szczegółowości w odniesieniu do źródeł finansowania. Większość państw członkowskich uwzględniła w swoich projektach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu niektóre konkretne dane dotyczące inwestycji.

Jednocześnie Komisja Europejska zajęła się tą kwestią w ramach **cyklu europejskiego semestru 2018–2019**, kładąc duży nacisk na potrzeby inwestycyjne państw członkowskich, zarówno w sprawozdaniach krajowych za 2019 r., jak i we wniosku Komisji z dnia 5 czerwca 2019 r. dotyczącym zaleceń dla poszczególnych krajów w ramach europejskiego semestru w 2019 r., w którym to wniosku większość państw członkowskich otrzymała zalecenia dotyczące znaczenia inwestowania w efektywność energetyczną, energię ze źródeł odnawialnych lub działania w dziedzinie klimatu. Niniejsza ocena projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu uwzględnia te najnowsze ustalenia i zalecenia z europejskiego semestru.

Kilka państw członkowskich już teraz łączy krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu z zaleceniami dla poszczególnych krajów w ramach europejskiego semestru – takie powiązanie powinny zapewnić wszystkie państwa członkowskie²⁸. Mówiąc ogólniej, należy kontynuować dialog jako kluczowe narzędzie propagowania reform strukturalnych, aby zmaksymalizować spójność i synergii między polityką energetyczną i klimatyczną a europejskim semestrem. W tym kontekście rzetelna ocena makroekonomiczna strategii politycznych i środków proponowanych w ostatecznej wersji krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu ma duże znaczenie dla

²⁷ COM(2018) 439 final.

²⁸ W rozporządzeniu w sprawie zarządzania unią energetyczną wyraźnie wspomniano, że państwa członkowskie powinny zapewnić, aby ich zintegrowane krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu uwzględniały najnowsze zalecenia dla poszczególnych krajów wydane w kontekście europejskiego semestru.

zrozumienia ogólnych skutków gospodarczych planowanych działań politycznych. Postępy poczynione w kierunku sfinalizowania krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu będą stanowić podstawę sprawozdań krajowych w ramach europejskiego semestru w 2020 r.

Komisja zaproponowała²⁹, aby w ramach **funduszy polityki spójności** uwzględnić potrzeby krajowe i regionalne określone w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu. Priorytety inwestycyjne określone w sprawozdaniach krajowych w ramach cyklu europejskiego semestru w 2019 r. i nakreślone w projektach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu wzajemnie się uzupełniają. Szczególnie istotne będzie wsparcie, które może pomóc w budowaniu zdolności organów lokalnych, regionalnych i krajowych, zapewnieniu pomocy technicznej i współpracy transgranicznej. W latach 2021–2027 duży nacisk zostanie położony na czystą i sprawiedliwą transformację energetyczną, badania naukowe i innowacje oraz przemiany przemysłowe oparte na inteligentnej specjalizacji, międzysektorowym łączeniu klastrów przemysłowych oraz wsparciu współpracy między regionami w zakresie działań innowacyjnych. Ponadto we wnioskach Komisji przyjęcie kompletnego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu jest „tematycznym warunkiem podstawowym” uzyskania dostępu do Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, w szczególności w odniesieniu do inwestycji w efektywność energetyczną i energię ze źródeł odnawialnych.

2.3.4. W jaki sposób projekty krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu mogą propagować konkurencyjność Unii?

Od chwili obecnej do 2030 r. każde państwo członkowskie musi **stworzyć odpowiednie warunki ramowe do opracowania strategicznych łańcuchów wartości**, przygotowania się na kolejny cykl inwestycyjny i wspierania neutralności klimatycznej do 2050 r. Projekty krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu mogłyby zasadniczo skorzystać na bardziej szczegółowym przeglądzie tego, w jaki sposób państwa członkowskie zamierzają promować te warunki, poprzez koordynowanie polityki i środków mających na celu propagowanie opłacalnej transformacji przemysłowej w kierunku przemysłu neutralnego dla klimatu, zrównoważonego i o obiegu zamkniętym od momentu bieżącego do 2030 r. Te warunki ramowe powinny pełnić funkcję czynników stymulujących zmiany przynoszące korzyści społeczeństwu i planecie, nie pozbawiając przy tym przemysłu europejskiego przewagi konkurencyjnej.

Mówiąc ogólniej, krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu powinny umożliwiać **określenie i rozwój przewagi konkurencyjnej państw członkowskich** przy jednoczesnej należytej ocenie wpływu zaproponowanych środków. Bardziej przejrzysta analiza skutków makroekonomicznych zaproponowanej polityki oraz wyzwań w zakresie

²⁹ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz, COM(2018) 375 final – 2018/0196 (COD).

konkurencyjności, przed jakimi stoją sektory przemysłu, ma zasadnicze znaczenie dla skutecznego przeprowadzenia transformacji energetycznej i klimatycznej. Dobrą praktyką jest podejście zaproponowane przez kilka państw członkowskich w celu rozpoczęcia szeroko zakrojonego procesu konsultacji branżowych w tym zakresie.

Polityka konkurencji zapewnia, aby wydatki rządowe na wsparcie procesu przechodzenia na system niskoemisyjny i czystą energię były efektywne i nie powodowały zakłóceń na wewnętrznym rynku energetycznym. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu nie zastępują istniejących wymogów prawnych w zakresie zgłaszania, ale mogą być przydatne do określenia przyszłych potrzeb w zakresie wstępnego zgłaszania pomocy państwa. Państwa członkowskie muszą również dopilnować, aby strategie polityczne i środki były zgodne z zobowiązaniami międzynarodowymi, zwłaszcza w kontekście porozumień WTO.

2.3.5. W jaki sposób projekty krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu propagują sprawiedliwą transformację?

Przewidywana transformacja naszych gospodarek będzie wymagała zintegrowanego podejścia w celu przeprowadzenia starannej oceny skutków społecznych, terytorialnych i dotyczących zatrudnienia w perspektywie krótko- i długoterminowej. Ocena ta stanowi podstawę kompleksowej kombinacji polityki budżetowej i monetarnej w celu zapewnienia sprawiedliwej transformacji. Fundusze publiczne na podnoszenie kwalifikacji, badania, innowacje, infrastrukturę i ochronę socjalną muszą być dostosowane do nowych potrzeb społeczeństwa. Aby plany energetyczne i klimatyczne UE odniosły sukces, konieczne jest integrowanie od samego początku wymiaru socjalnego. Pomoże to w zapewnieniu sprawiedliwej społecznie transformacji, również na obszarach wiejskich, a ostatecznie – akceptacji społecznej i poparcia społecznego dla reform, w szczególności dla dużych projektów i przełomowych technologii.

W razie potrzeby do reform należy włączyć środki łagodzące lub kompensacyjne, w tym środki mające na celu zmniejszenie ubóstwa energetycznego, które powinny też zostać wyraźnie wskazane w krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu.

Ubóstwo energetyczne nadal dotyka prawie 50 mln ludzi w całej Unii. W krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu należy zająć się problemem ubóstwa energetycznego w sposób bardziej uporządkowany, poczynając od oceny liczby gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz ich głównych cech (skład, poziomy dochodów itp.) i potencjalnej koncentracji geograficznej³⁰. W przypadku gdy liczba ta jest znaczna lub gdy określone grupy lub regiony są narażone na trudności, należy określić orientacyjny cel ograniczenia ubóstwa energetycznego wraz z odpowiednimi grupami docelowymi, politykami i środkami oraz potencjalnymi źródłami finansowania. W niektórych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu

³⁰ Znaczący odsetek gospodarstw domowych narażonych na ubóstwo energetyczne to np. gospodarstwa domowe o średnich dochodach (na podstawie danych europejskiego badania warunków życia ludności (EU-SILC)).

już można dostrzec pewne pozytywne elementy. Na przykład **Grecja** określa szczegółowe cele, zaś oceny przeprowadzone przez **Włochy, Maltę i Finlandię** zapewniają odpowiedni poziom szczegółowości.

Europejski Fundusz Społeczny (EFS+) i europejski program na rzecz umiejętności są również ważnymi instrumentami towarzyszącymi przejściu na gospodarkę niskoemisyjną i transformacji energetycznej. Wraz z Europejskim filarem praw socjalnych przyczyniają się one dodatkowo do zapewnienia ludziom równych szans i równego dostępu do rynku pracy, z zastrzeżeniem zmian w wymogach dotyczących umiejętności i w strukturze sektorowej. Filar ten eksponuje w szczególności prawo do przekwalifikowania i nabycia nowych kwalifikacji, podnoszenia kwalifikacji i ochrony socjalnej, a wszystkie one są kluczowymi elementami sprawiedliwej transformacji.

Jednocześnie na modernizację systemów energetycznych dziesięciu państw członkowskich o niższych dochodach przeznaczono finansowany w ramach EU ETS Fundusz Modernizacyjny, który przyczyni się również do przyspieszenia przejścia na neutralną dla klimatu gospodarkę, promując w tym samym czasie pozytywną konwergencję.

Komisja będzie nadal badać ewentualną synergię z innymi inicjatywami mającymi na celu sprostanie wyzwaniom w zakresie przechodzenia na czystą energię i wykorzystanie potencjału w określonych obszarach o wymiarze europejskim, takich jak Porozumienie Burmistrzów UE w sprawie Klimatu i Energii, inicjatywa „Czysta energia dla wysp UE”, strategia Komisji wobec regionów najbardziej oddalonych, europejski sojusz na rzecz baterii i inicjatywa dotycząca regionów górniczych w okresie transformacji.

2.3.6. W jaki sposób projekty krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu odnoszą się do polityki ochrony środowiska?

Działania w zakresie energii i klimatu mogą przynieść korzyści pod względem **jakości powietrza**. Przeciwdziałanie **utracie różnorodności biologicznej i zmianie klimatu** to strategie polityczne, które muszą być realizowane równolegle. Powszechnie uznaje się korzyści płynące z **gospodarki o obiegu zamkniętym** dla obniżenia emisyjności.

Niektóre państwa członkowskie uwzględniły już te elementy w swoich projektach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. Państwa członkowskie powinny zapewnić spójność między swoimi krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu a krajowymi programami ograniczania zanieczyszczenia powietrza (NAPCP)³¹, w tym ich aspektami ilościowymi, zgodnie z odpowiednimi przepisami. Należy wyraźnie określić powiązania między strategiami energetycznymi i klimatycznymi a zachowaniem różnorodności biologicznej, gospodarką o obiegu zamkniętym, biogospodarką i efektywnym gospodarowaniem zasobami, wskazując konkretne środki, oceniając ich

³¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylecia dyrektywy 2001/81/WE (Dz.U. L 344 z 17.12.2016, s. 1–31). Na mocy art. 6 krajowy program ograniczania zanieczyszczenia powietrza jest głównym środkiem zarządzania, za pomocą którego państwa członkowskie muszą zapewnić realizację zobowiązań w zakresie redukcji emisji do 2020 r. i 2030 r.

skutki i ustanawiając, w stosownych przypadkach, działania naprawcze. Na przykład częstsze ponowne wykorzystywanie produktów i lepszy recykling niektórych surowców wtórnych może zmniejszyć zapotrzebowanie na energię.

Komisja może pomóc państwom członkowskim we włączeniu tych aspektów do swoich krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu poprzez dialog merytoryczny i dzielenie się najlepszymi praktykami, wykorzystując instrumenty, takie jak dialog „czyste powietrze”, misje kół sukcesu, instrument TAIEX Peer2Peer (pomoc techniczna i wymiana informacji), LIFE, plany działania dotyczące gospodarki o obiegu zamkniętym, wytyczne dotyczące sieci Natura 2000 oraz energii ze źródeł odnawialnych i klimatu lub wsparcie zapewniane przez Służbę ds. Wspierania Reform Strukturalnych.

3. DALSZE KROKI – W KIERUNKU OSTATECZNYCH PLANÓW KRAJOWYCH

3.1. Stały proces iteracyjny

Analiza zawarta w niniejszym komunikacie i zalecenia dla poszczególnych krajów dotyczące projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, których podstawą są dokumenty robocze służby Komisji poświęcone poszczególnym krajom, stanowią pierwsze etapy procesu iteracyjnego na potrzeby finalizacji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu.

Od 2015 r. Komisja Europejska i państwa członkowskie pracują wspólnie nad przygotowaniem i złożeniem pierwszych projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. W nadchodzących miesiącach Komisja będzie kontynuować i intensyfikować wymianę techniczną z państwami członkowskimi, m.in. poprzez spotkania z techniczną grupą roboczą i spotkania dwustronne.

Uzgodnione cele w dziedzinie energii i klimatu na 2030 r. są bardzo ambitne i wymagają konkretnych działań w całej gospodarce. Projekty krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu oferują wspólną, solidną i porównywalną platformę do angażowania społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorstw, partnerów społecznych i samorządów terytorialnych w całej Unii oraz omawiania z nimi wspólnych wyzwań i długoterminowych priorytetów Unii w dziedzinie energii i klimatu. Dzięki publikacji tych projektów w chwili ich przedłożenia dyskusje te już się rozpoczęły w przejrzysty sposób. Interakcje te powinny pomóc w zwiększeniu poziomu ambicji w ostatecznych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu oraz powinny dostarczyć konkretnych przykładów projektów i strategii politycznych, które zostaną wdrożone w ciągu najbliższych dziesięciu lat. Państwa członkowskie muszą zapewnić społeczeństwu możliwość wczesnego i skutecznego udziału w przygotowywaniu planów ostatecznych, które powinny następnie zawierać streszczenie opinii społeczeństwa.

Jednocześnie Komisja będzie w dalszym ciągu zapewniać udział osób na wszystkich poziomach społeczeństwa w sposób systemowy, wzmacniając również silniejszą synergię między wysiłkami europejskimi, krajowymi i lokalnymi za pośrednictwem krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. W drugiej połowie 2019 r. i później

Komisja Europejska będzie nadal propagować otwartą debatę na temat krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu.

3.2. Priorytety na kolejne sześć miesięcy

Najbliższe sześć miesięcy – do końca 2019 r. – będą miały kluczowe znaczenie dla państw członkowskich, jeśli chodzi o opracowywanie solidnych, niezawodnych, kompletnych i wiarygodnych ostatecznych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. Aby zmaksymalizować wpływ zbliżających się dyskusji, Komisja chciałaby, aby iteracje te dotyczyły siedmiu głównych priorytetów.

W zaleceniach skierowanych do państw członkowskich Komisja położyła nacisk na realizację wymiaru unii energetycznej, ale także na kwestie o szczególnym znaczeniu, przede wszystkim na inwestycje, społecznie sprawiedliwą transformację i jakość powietrza.

Podczas opracowywania ostatecznej wersji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu państwa członkowskie oprócz zaleceń dla poszczególnych krajów powinny rozważyć poniższe priorytety.

3.2.1. Usunięcie wszystkich braków w zakresie „poziomów ambicji” i środków polityki na okres do 2030 r.

Nadal istnieje **możliwość usunięcia kilku luk podczas opracowywania ostatecznej wersji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu**. Jeżeli chodzi o **wkłady w zakresie efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych**, niektóre państwa członkowskie wzywa się do lepszego wykorzystania ich potencjału krajowego, zaś inne będą musiały potwierdzić już i tak ambitne cele. Podczas opracowywania ostatecznych wersji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu państwa członkowskie powinny **wspólnie zintensyfikować wysiłki na rzecz osiągnięcia unijnych celów w dziedzinie energii i klimatu do 2030 r., ponieważ kontynuacja istniejących praktyk na taką samą skalę nie wystarczylaby do osiągnięcia tych celów**.

Wiele państw członkowskich wzywa się również do dalszego uzasadniania osiągnięcia swoich celów krajowych i wkładu w realizację celów europejskich **poprzez bardziej konkretne dodatkowe strategie polityczne i środki**, w stosownych przypadkach poparte źródłami finansowania, oraz do dalszej pracy nad analitycznymi podstawami ich krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. Ostateczne krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu muszą być kompletne i kompleksowe, aby umożliwić w razie potrzeby odpowiednie monitorowanie i korygowanie wysiłków i postępów. Komisja opublikowała wcześniej wytyczne, które mogą być wykorzystane do ustalenia mierzalnych, osiągalnych, realnych i terminowych celów we wszystkich pięciu wymiarach³².

³² W 2015 r. Komisja opracowała dokument roboczy służb Komisji dotyczący monitorowania postępów w realizacji celów unii energetycznej w ramach pierwszego pakietu dotyczącego stanu unii energetycznej. Dokument ten zawiera zbiór odpowiednich kluczowych wskaźników służących do ilościowego określenia

Jeżeli ambicje określone w ostatecznych krajowych planach w dziedzinie energii i klimatu wciąż będą niewystarczające do wspólnego osiągnięcia celów unii energetycznej, a w szczególności celów na 2030 r. w zakresie energii ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej, Komisja będzie musiała rozważyć dodatkowe środki na poziomie Unii, aby zapewnić realizację tych celów.

3.2.2. Zaangażowanie wszystkich właściwych ministerstw na szczeblu krajowym

Projekty krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu stanowią dla państw członkowskich bezprecedensową okazję do lepszego zbadania synergii między obszarami polityki i przyjęcia podejścia faktycznie „obejmującego całą administrację rządową”.

Chociaż kilka państw członkowskich opracowało już nową strukturę instytucjonalną umożliwiającą lepszą koordynację między różnymi obszarami polityki, należy podjąć dalsze działania w celu sfinalizowania i wdrożenia krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. Dotyczy to w szczególności synergii i współpracy z ministerstwami finansów i gospodarki. Można lepiej zbadać opisaną synergię polityki energetycznej i klimatycznej z takimi obszarami jak polityka regionalna, przemysłowa, transportowa i cyfrowa, społeczna polityka rolna i polityka ochrony środowiska. Działania takie obejmują pełną spójność między aspektami dotyczącymi paliw alternatywnych w planach ostatecznych a krajowymi ramami polityki, które każde państwo członkowskie musi przedłożyć do listopada 2019 r. na mocy dyrektywy w sprawie infrastruktury paliw alternatywnych³³.

3.2.3. Jak najlepsze wykorzystanie współpracy z sąsiednimi państwami członkowskimi

Bieżące wysiłki w zakresie **współpracy regionalnej** powinny zostać przeniesione na kolejny poziom w celu ułatwienia integracji rynkowej oraz opłacalnych strategii politycznych i środków. Państwa członkowskie zachęca się również do dalszej współpracy – nie tylko z sąsiednimi państwami członkowskimi, ale również z sygnatariuszami Wspólnoty Energetycznej oraz z członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego z państw trzecich.

Współpraca regionalna – dobra praktyka

Aby pomóc w przygotowaniu projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, ośrodek **Nordic Energy Research** koordynował analizę systemu energetycznego opartą na różnych scenariuszach, w ramach której zbadano zmiany w systemach energetycznych krajów bałtyckich. W ramach **współpracy krajów Beneluksu** w dniu 11 czerwca 2018 r. podpisano oświadczenie na posiedzeniu Rady ds. Energii w celu wzmocnienia współpracy w zakresie przygotowywania projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu. W dniu 4 marca 2019 r. członkowie

celów UE w dziedzinie energii i klimatu oraz zmierzania postępu w ich realizacji. SWD(2015) 243 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1449767808781&uri=CELEX:52015SC0243>.

³³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/94/UE z dnia 22 października 2014 r. w sprawie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (*Dz.U. L 307 z 28.10.2014, s. 1–20*).

pięciostronnego forum energetycznego podpisali na posiedzeniu Rady ds. Energii oświadczenie polityczne potwierdzające ich zamiar utrzymania i zacieśnienia współpracy podczas opracowywania i monitorowania krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii o dużym znaczeniu transgranicznym. W ramach **współpracy energetycznej na morzach północnych** kilka państw członkowskich zobowiązało się do opracowania skoordynowanych elementów swoich krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, aby ułatwić oszczędne wykorzystanie energii z morskich źródeł odnawialnych, w szczególności energii wiatrowej. Komisja oczekuje podobnej współpracy w innych basenach morskich, biorąc pod uwagę fakt, że znaczna część energii elektrycznej wytwarzanej w Europie będzie musiała pochodzić z energetyki morskiej, aby możliwe było osiągnięcie neutralnej dla klimatu gospodarki do 2050 r.³⁴

Ogólnie rzecz biorąc, bez przywództwa Unii Europejskiej trudno będzie osiągnąć cel polegający na przyspieszeniu ogólnoswiatowego przejścia energetycznego i klimatycznego. Jednocześnie wysiłki Unii będą miały niewielki wpływ na skalę światową, jeżeli państwa trzecie nie pójdą w jej ślady. W tym kontekście zachęca się państwa członkowskie do uzupełnienia swoich krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu o praktyczne, możliwe do przeniesienia i skalowalne strategie polityczne, które mogłyby być realizowane poza Europą w ramach wysiłków Unii na rzecz przeprowadzenia globalnego przejścia na czystą energię. W stosownych przypadkach państwa członkowskie mogą również konsultować się z państwami trzecimi, które wyraziły zainteresowanie.

3.2.4. Wykorzystywanie krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu do wspierania przemysłu, konkurencyjności i innowacji

Aby w pełni wykorzystać potencjał wzrostu polityki klimatycznej i energetycznej, potrzebny będzie szereg reform. Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu muszą **umożliwiać określenie i rozwój przewagi konkurencyjnej państw członkowskich** poprzez ustanowienie odpowiednich reform oraz właściwych sygnałów i zachęt inwestycyjnych, m.in. poprzez dalszy rozwój opodatkowania. W planach tych należy wytyczyć niezbędne cele, a jednocześnie wspierać krajowe reformy strukturalne i wdrażanie zintegrowanych strategii przemysłowych kładących nacisk na konkurencyjność, zrównoważony rozwój, inwestycje, infrastrukturę handlową i innowacje. **Bardziej przejrzyste strategie pod względem priorytetów w dziedzinie badań i innowacji** mogłyby również wzmocnić europejskie priorytety długoterminowe, utrzymując jednocześnie wywóz z UE w wiodących sektorach gospodarki.

Krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu mogą stać się użytecznymi **platformami służącymi opracowywaniu wraz z sektorem bankowym nowych programów finansowania inwestycji długoterminowych oraz stymulowaniu mobilizacji zasobów prywatnych lub wspieraniu nowych inwestycji między podmiotami branżowymi**

³⁴ Wsparciem dla tego procesu transformacji będą dyrektywa UE w sprawie planowania przestrzennego obszarów morskich, bieżące wysiłki UE na rzecz pobudzania innowacji i poprawy dostępu do wiarygodnych danych oceanicznych, jak również ukierunkowane możliwości w ramach InvestEU w zakresie niezbędnego okablowania i infrastruktury portowej.

z różnych sektorów i łańcuchów wartości, a także wzmocnieniu inicjatyw już podjętych przez Komisję w 2017 r., takich jak inicjatywa dotycząca baterii i tworzyw sztucznych (europejski sojusz na rzecz baterii i sojusz na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym w zakresie tworzyw sztucznych).

3.2.5. Przyciągnięcie inwestycji i określenie możliwości finansowania

Mobilizacja nowych inwestycji i finansowania prywatnego będzie kluczowym elementem wdrażania krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu w nadchodzących latach. Jasność co do celów polityki i instrumentów będzie miała zasadnicze znaczenie dla określenia zarówno zakresu, jak i skali dodatkowych potrzeb inwestycyjnych, ułatwiając w ten sposób mobilizację różnych źródeł finansowania. W nadchodzących miesiącach państwa członkowskie powinny zatem wyjaśnić instrumenty i wzmocnić analizę przewidywanych potrzeb inwestycyjnych, istniejących barier i możliwych źródeł finansowania, uwzględniając również synergię z procesem europejskiego semestru.

Ta szczegółowa ocena ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia efektywnego i bardziej ukierunkowanego wydatkowania zasobów państwowych, lepszego informowania przemysłu o kierunku polityki oraz przyciągania nowych inwestycji, co będzie miało pozytywne skutki w zakresie zatrudnienia i wzrostu gospodarczego. Obecne prace Komisji Europejskiej nad zrównoważonym finansowaniem, mające na celu zmianę orientacji przepływów kapitałowych od inwestorów prywatnych na inwestycje zrównoważone pod względem środowiskowym, mogłyby pomóc w określeniu możliwości inwestycyjnych i zmobilizowaniu finansowania prywatnego.

Konieczne będzie wykorzystanie synergii z **istniejącymi i przyszłymi strategiami politycznymi Unii i unijnymi instrumentami finansowymi**. Równolegle Komisja będzie nadal wspierać państwa członkowskie w finalizacji i wdrażaniu ich krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, dostarczając szereg środków wspomagających opisanych powyżej.

3.2.6. Pełna integracja wymiaru społecznego

Zajęcie się aspektami społecznymi będzie miało zasadnicze znaczenie dla zapewnienia udanego przejścia na czystą energię. W swoich ostatecznych wersjach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu zachęca się państwa członkowskie do całkowitego poświęcenia się kwestii zapewnienia **społecznie sprawiedliwej transformacji**.

Obejmuje to w szczególności aspekty związane z **zatrudnieniem**, w tym szkolenie, podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowanie, a także odpowiednią ochronę socjalną dla osób, których dotyczy transformacja energetyki. Konieczne jest również zapewnienie właściwego uwzględnienia wymiaru **ubóstwa energetycznego**, w tym poprzez ocenę liczby gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym oraz, w razie potrzeby, określenie orientacyjnego celu, jakim jest ograniczenie ubóstwa energetycznego.

Ponadto te państwa członkowskie, których to dotyczy, powinny rozważyć wpływ, jaki proces przejścia wywrze na ludność zamieszkującą **regiony o wysokiej emisji**

dwutlenku węgla, i powiązać wyniki z istniejącymi, planowanymi lub koniecznymi działaniami w tym zakresie.

3.2.7. Uwzględnianie długoterminowych celów i wizji

Oprócz sfinalizowania krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu w rozporządzeniu w sprawie zarządzania unią energetyczną wymaga się od państw członkowskich, aby opracowały krajowe **długoterminowe strategie redukcji emisji gazów cieplarnianych** z perspektywą co najmniej 30 lat. Ponad połowa projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu obejmuje już cele lub wizje na 2050 r., choć o różnym stopniu szczegółowości. Konieczne będzie opracowywanie zarówno krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, jak i strategii długoterminowych w taki sposób, aby się wzajemnie uzupełniały, przyczyniając jednocześnie do prowadzonych obecnie prac nad sfinalizowaniem europejskiej strategii długoterminowej, którą Unia Europejska będzie musiała przedłożyć do 2020 r. w ramach porozumienia paryskiego i Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu. Choć należy skoncentrować się na horyzoncie do 2030 r., to jednak horyzont do 2050 r. powinien zostać włączony do krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, w tym powinien odzwierciedlać spójność celów i założeń z długoterminowym celem obniżenia emisyjności oraz dalsze wysiłki na rzecz **lepszego określenia celów długoterminowych** we wszystkich pięciu wymiarach.

W drugiej połowie 2019 r. odpowiednie składy Rady powinny być w stanie zakończyć trwające debaty polityczne na temat europejskiej wizji Europy neutralnej dla klimatu do 2050 r., przy czym refleksja nad tym aspektem powinna znaleźć się w ostatecznych wersjach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu.

Ponad połowa projektów krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu obejmuje cele lub wizje na 2050 r., choć o różnym stopniu szczegółowości. **Dania, Hiszpania, Francja, Niderlandy, Portugalia i Szwecja** dążą do osiągnięcia **neutralności klimatycznej** najpóźniej do 2050 r. **Francja i Zjednoczone Królestwo** ustanowiły **prawnie wiążące cele na 2050 r.** w swoim prawodawstwie krajowym i wykorzystują budżety emisji dwutlenku węgla jako mechanizm zapewniający spójność celów średnio- i długoterminowych. **Niderlandy, Portugalia i Szwecja** zwiększyły swoje krajowe **cele w zakresie emisji gazów cieplarnianych do 2030 r.**, tak aby były one zgodne z celami długoterminowymi. Do innych państw członkowskich, które postawiły sobie za cel obniżenie emisyjności do 2050 r., zaliczają się **Czechy, Niemcy, Estonia, Irlandia, Włochy, Litwa, Węgry, Austria i Finlandia.**

4. WNIOSKI

Realizacja zobowiązań unii energetycznej wymaga dalszej ścisłej współpracy między Komisją, państwami członkowskimi i wszystkimi grupami społecznymi, w tym zainteresowanymi stronami, partnerami społecznymi i ogółem społeczeństwa. Jest to wspólny proces, którego kluczowym celem pośrednim jest terminowe przedłożenie przez państwa członkowskie ostatecznych zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu na okres po 2020 r.

Aby zagwarantować, by ostateczne krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu przedłożone do końca 2019 r. spełniały wszystkie wymogi i umożliwiały realizację ambitnych celów UE do 2030 r., Komisja zwraca się do Rady o rozpoczęcie debaty na temat głównych priorytetów określonych w niniejszym komunikacie oraz zaleceń Komisji w celu zapewnienia, by ostateczne krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu zawierały odpowiedni poziom ambicji umożliwiający w szczególności osiągnięcie celów w zakresie energii odnawialnej i efektywności energetycznej na poziomie europejskim. Komisja będzie prowadzić ścisły dialog z Parlamentem Europejskim i Radą na temat postępów osiągniętych przez unię energetyczną we wszystkich wymiarach polityki energetycznej i klimatycznej.

Równolegle Komisja Europejska będzie wspierać państwa członkowskie w finalizacji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu do końca 2019 r., opierając się na dotychczasowym doskonałym procesie współpracy.

Solidne i kompleksowe krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu będą miały zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów unii energetycznej, ich realizacji i wkładu Unii w porozumienie paryskie, przy jednoczesnym zapewnieniu zaufania inwestorów i pewności inwestycji.

Poza naszymi granicami zintegrowane krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu będą wyznacznikiem wiarygodności Unii Europejskiej w zakresie międzynarodowej polityki klimatycznej, obejmującej również przejście na czystą energię, i będą sprzyjać realizacji **długoterminowych celów w zakresie obniżenia emisyjności** w kontekście **porozumienia paryskiego** i celów zrównoważonego rozwoju ONZ. Mogłyby się one stać najlepszą międzynarodową praktyką w dziedzinie rozsądnego średnioterminowego planowania polityki energetycznej i klimatycznej oraz stanowić narzędzie wspierania współpracy międzynarodowej w zakresie tych celów.

Realizacja tych ostatecznych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu będzie początkiem, a nie punktem końcowym – stały dialog, współpraca i przeglądy poziomu ambicji będą miały istotne znaczenie aż do 2030 r., a nawet później.